

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Ivy Suneghové a soudkyň Mgr. Soni Burešové a Mgr. Lucie Králové ve věci

žalobců: **a) Mgr. PhDr. J. K.**, narozená xxx
bytem xxx

b) D. K., narozený xxx
bytem xxx

oba žalobci zastoupeni advokátem JUDr. Josefem Kašparem
sídlem Jáchymovská 27, 360 04 Karlovy Vary

proti
žalované: **Česká republika - Ministerstvo pro místní rozvoj**, IČO 660 02 222
sídlem Staroměstské nám. 6, 110 15 Praha 1

o 1 000 000 Kč s příslušenstvím

k odvolání žalobců a žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 24. září 2024,
č. j. 39 C 74/2022-130,

takto:

- I. Rozsudek soudu I. stupně **se** ve výroku I ohledně částky 162 625 Kč s příslušenstvím pro každého ze žalobců **mění** tak, že se žaloba o zaplacení 162 625 Kč s úrokem z prodlení ve výši 15 % ročně z této částky od 2. 10. 2022 do zaplacení pro každého ze žalobců **zamítá**, jinak **se** rozsudek v tomto výroku a ve výroku II **potvrzuje**.

Shodu s prvopisem potvrzuje D. B.

(K.ř. č. 1 – rozsudek)

- II. Žalovaná je povinna zaplatit každému ze žalobců na náhradě nákladů řízení před soudem I. stupně částku 36 999 Kč do 15 dnů od právní moci rozsudku, k rukám JUDr. Josefa Kašpara, advokáta.
- III. Žalovaná je povinna zaplatit každému ze žalobců na náhradě nákladů odvolacího řízení částku 17 175 Kč do 15 dnů od právní moci rozsudku, k rukám JUDr. Josefa Kašpara, advokáta.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud I. stupně uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni a) částku 353 875 Kč s úrokem z prodlení ve výši 15 % ročně z této částky od 2. 10. 2022 do zaplacení a žalobci b) částku 353 875 Kč s úrokem z prodlení ve výši 15 % ročně z této částky od 2. 10. 2022 do zaplacení, to vše do tří dnů od právní moci rozsudku [výrok I], zamítl žalobu, že je žalovaná povinna zaplatit žalobkyni a) částku 146 125 Kč s úrokem z prodlení ve výši 15 % ročně z této částky od 2. 10. 2022 do zaplacení a žalobci b) částku 146 125 Kč s úrokem z prodlení ve výši 15 % ročně z této částky od 2. 10. 2022 do zaplacení [výrok II] a konečně uložil žalované povinnost zaplatit žalobcům na náhradě nákladů řízení částku 213 416 Kč k rukám jejich právního zástupce, do tří dnů od právní moci rozsudku [výrok III].
2. Soud I. stupně takto rozhodl o žalobě, kterou se žalobci domáhali po žalované zaplacení částky 1 000 000 Kč s příslušenstvím coby zadostiučinění nemajetkové újmy vzniklé jim nepřiměřenou délkou řízení. Dle žalobních tvrzení žalobci realizovali na základě souhlasu s provedením ohlášené stavby změny stavby rodinného domu, avšak částečně odlišně od tohoto souhlasu. Stavební úřad proto oznámením ze dne 19. 5. 2008 zahájil řízení o odstranění změn stavby. Žalobci požádali o dodatečné povolení stavby a stavební úřad zahájil oznámením ze dne 11. 8. 2008 řízení o dodatečném povolení stavby. Dne 23. 4. 2009 bylo sice stavebním úřadem rozhodnuto o dodatečném povolení stavby, celková délka řízení však činila od 19. 5. 2008 do 13. 12. 2021 více než 13,5 roku, tedy byla zcela zjevně nepřiměřená. Délka řízení byla zapříčiněna jednak průtahy v řízení a dále i opakovanými nesprávnými rozhodnutími správních úřadů, která neobstála v rámci správního i soudního přezkumu z důvodu vad řízení. Význam předmětu řízení byl pro žalobce zvýšený, neboť se řízení týkalo otázky dodatečného povolení stavby jejich rodinného domu, eventuálně odstranění této stavby. Každý ze žalobců uplatnil dne 1. 4. 2022 u žalované zadostiučinění ve výši 500 000 Kč, tj. ve výši 40 000 Kč za 1 rok řízení, za první dva roky v poloviční výši. Žalovaná dopisem ze dne 30. 6. 2022 potvrdila přijetí žádostí, avšak v zákonné lhůtě 6 měsíců žádosti žalobců neprojednala. Úrok z prodlení v zákonné výši proto žalobci nárokovali od 2. 10. 2022.
3. Žalovaná navrhovala zamítnutí žaloby. Namítala promlčení žalovaných nároků. Předmětné správní řízení bylo pravomocně ukončeno 25. 4. 2020, kdy nabylo právní moci rozhodnutí Krajského úřadu Libereckého kraje, odboru územního plánování a stavebního řádu ze dne 15. 4. 2020, č. j. KÚLK 29893/2020. Do celkové délky řízení nelze započítat navazující soudní řízení správní. Šestiměsíční lhůta uplynula nejpozději dne 25. 10. 2020 a žalobci nároky na zadostiučinění uplatnili u žalované až dne 1. 4. 2021. Řízení před správními soudy řízení probíhalo 7 let a 4 měsíce a žalobci se jich nadto účastnili toliko jako osoby zúčastněné na řízení, nikoliv jako hlavní účastníci. Celková délka správních řízení trvala po dobu 6 let. Z důvodu opatrnosti žalovaná namítala, že přiměřeným zadostiučiněním nepřiměřené délky takového řízení by bylo konstatování porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě a s tím spojená omluva.
4. Soud I. stupně rozsudkem ze dne 8. 2. 2024, č. j. 39 C 74/2022-72, žalobu jako nedůvodnou zamítl. Uzavřel, že žalované nároky jsou dle § 32 odst. 3 zák. č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)

Shodu s prvopisem potvrzuje D. B.

[dále jen „OdpŠk“], promlčeny, neboť předmětné správní řízení pravomocně skončilo 25. 4. 2020 a šestiměsíční promlčecí lhůta uplynula dnem 25. 10. 2020, přičemž žalobci své nároky na zadostiučinění uplatnili u žalované až dne 1. 4. 2022. V rámci soudního řízení správního žalobci nebyli hlavními účastníky a příčinná souvislost mezi nepřiměřenou délkou řízení a vznikem nemajetkové újmy na straně žalobců - vedlejších účastníků - proto byla přerušena jejich právním poměrem k účastníkovi řízení – krajskému úřadu, kterého podporovali. Odvolací soud usnesením ze dne 24. 5. 2024, č. j. 14 Co 135/2024-121, rozsudek soudu I. stupně k odvolání žalobců zrušil. Uzavřel, že nároky žalobců promlčeny nejsou. Ke skončení správního a soudního řízení jako celku, jako jediného řízení, došlo až dne 13. 12. 2021, kdy rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 22. 11. 2021, č. j. 30 A 65/2020-166, nabyl právní moci. Až od tohoto okamžiku je třeba dle § 32 odst. 3 in fine OdpŠk odvíjet běh šestiměsíční promlčecí lhůty. Před správními soudy žalobci vystupovali nikoliv jako vedlejší účastníci, ale jako osoby zúčastněné, přičemž přezkoumáváno bylo rozhodnutí, kterým byla dodatečně povolena změna stavby jejich rodinného domu. Předmětem soudního řízení tak bylo zejména právo žalobců, výsledkem soudního řízení bylo přímo dotčeno jejich vlastnické právo ke stavbě rodinného domu. Odvolací soud uložil soudu I. stupně, aby se předpoklady odpovědnosti žalované za nemajetkovou újmu způsobenou tvrzenou nepřiměřenou délkou řízení řádně zabýval.

5. **Soud I. stupně** provedeným dokazováním a z nesporných tvrzení stran **zjistil**, že žalobci uplatnili u žalované 1. 4. 2022 nároky na poskytnutí zadostiučinění nemajetkovou újmu ve výši 500 000 Kč pro každého, a to za nepřiměřenou délku řízení o dodatečném povolení stavby rodinného domu v části provedené v rozporu s ohlášením. Délka řízení činila od 19. 5. 2008 do 31. 12. 2021 více než 13,5 roku. Žalovaná stanoviskem ze dne 7. 12. 2022 uplatněné nároky žalobců jako nedůvodné odmítla.
6. Jde-li o posuzované správní řízení, soud I. stupně zejména zjistil, že dne 12. 11. 2007 stavební úřad Městského úřadu xxx [dále jen „stavební úřad“] vydal na základě ohlášení stavby rodinného domu žalobcům souhlas s provedením ohlášené změny stavby rodinného domu na pozemku parc. č. xxx v katastrálním území xxx, obec xxx. Při kontrolní prohlídce stavební úřad zjistil, že stavba je částečně prováděna v rozporu s uděleným souhlasem. Dne 24. 5. 2008 stavební úřad zahájil z moci úřední řízení o odstranění provedených změn stavby, a to pod sp. zn. SÚ/2285/08/HDR. Dne 8. 8. 2008 podali žalobci žádost o dodatečné povolení stavby rodinného domu v části provedené v rozporu se souhlasem stavebního úřadu ze dne 12. 11. 2007. Rozhodnutím ze dne 23. 4. 2009, č. j. SÚ/09/1392, sp. zn. SÚ/4620/08/HDR, stavební úřad změnu stavby dodatečně povolil. K odvolání J. S., Ing. R. S., Š. M. a M. M., Krajský úřad Libereckého kraje [dále jen „krajský úřad“] svým rozhodnutím ze dne 27. 7. 2009, sp. zn. OÚPSŘ 161/2009-rozh., napadené rozhodnutí stavebního úřadu potvrdil. Rozhodnutí nabylo právní moci 10. 8. 2009. Dne 10. 2. 2010 stavební úřad k žádosti žalobců vydal pod sp. zn. SÚ/7957/09/HDR souhlas s užíváním stavby a téhož dne 10. 2. 2010 pod sp. zn. SÚ/860/10/PROT vydal rozhodnutí o přidělení čísla popisného.
7. Proti rozhodnutí krajského úřadu podala J. S. správní žalobu. Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci rozsudkem ze dne 2. 8. 2010, č. j. 59 Ca 82/2009-47, zrušil rozhodnutí krajského úřadu a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Proti rozsudku správního soudu brojil krajský úřad kasační stížností. Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou a rozsudkem ze dne 12. 10. 2012, č. j. 5 As 61/2010–174, napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci poté svým v pořadí druhým rozsudkem ze dne 8. 6. 2013, č. j. 59 Ca 82/2009-212, zrušil rozhodnutí krajského úřadu ze dne 27. 7. 2009, sp. zn. OÚPSŘ 161/2009-rozh. I proti tomuto druhému rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci podal krajský úřad kasační stížnost. Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 7. 8. 2015, č. j. 5 As 58/2013-215, kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.
8. Dne 14. 10. 2015 krajský úřad pod č. j. KÚLK 71487/2015, sp. zn. OÚPSŘ 151/2009-330, vyzval stavební úřad k pokračování v řízení o žádosti o dodatečné povolení změn stavby. Dne 25. 11.

Shodu s prvopisem potvrzuje D. B.

2015 stavební úřad pod č. j. SU/15/6945/HAI, sp. zn. SÚ/4620/08/HDR, oznámil pokračování v řízení o dodatečném povolení změn stavby v části provedené v rozporu s ohlášením ze dne 12. 11. 2007 a současně vyzval žalobce k doplnění žádosti o dodatečné povolení změny stavby ve lhůtě do 31. 3. 2016. Dne 28. 6. 2017 stavební úřad rozhodnutím č. j. SU/17/3669/HAI, sp. zn. SÚ/4620/08/HDR, opakovaně dodatečně povolil změny stavby. K odvolání Ing. Š. S. a Ing. P. S. krajský úřad rozhodnutím ze dne 27. 10. 2017, č. j. KÚLK 79964/2017, sp. zn. OÚPSŘ 241/2017-330– rozh., napadené rozhodnutí stavebního úřadu zrušil a věc mu vrátil k novému projednání. Dne 13. 12. 2017 stavební úřad oznámil pokračování v řízení o dodatečném povolení změny stavby a současně vyzval žalobce k upřesnění a doplnění žádosti s předložením projektové dokumentace s výrazně vyznačenými částmi stavby provedenými v rozporu se souhlasem ze dne 12. 11. 2017. Na podkladě doplnění požadovaných podkladů stavební úřad rozhodnutím ze dne 1. 8. 2018, sp. zn. SÚ/4620/08/HDR, změnu stavby dodatečně povolil. K podanému odvolání krajský úřad rozhodnutím ze dne 3. 12. 2018, č. j. KÚLK 95887/2018, sp. zn. OÚPSŘ 229/2018-330-rozh., rozhodnutí stavebního úřadu zrušil a věc mu vrátil k novému projednání. Stavební úřad následným svým rozhodnutím ze dne 27. 11. 2019, č. j. SU/19/5938/HAI, sp. zn. SÚ/4620/08/HDR, opakovaně dodatečně změny stavby povolil. K podanému odvolání krajský úřad svým rozhodnutím ze dne 15. 4. 2020, č. j. KÚLK 29893/2020, sp. zn. OÚPSŘ 47/2020 OSŘ, rozhodnutí stavebního úřadu v části změnil a v částech nedotčených změnou potvrdil. Změna spočívala v upřesnění specifikace některých dodatečně povolených částí stavby. Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 25. 4. 2020.

9. Proti tomuto rozhodnutí brojili Ing. R. S., Ing. Š. S. a Ing. P. S. správní žalobou. Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 22. 11. 2021, č. j. 30 A 65/2020–166, žalobu Ing. P. S. zamítl, a řízení ve vztahu k žalobcům Ing. R. S. a Ing. Š. S. zastavil. Tento rozsudek nabyl právní moci 13. 12. 2021.
10. Zjištěný skutkový stav posoudil soud I. stupně zejména dle § 13 odst. 1 a § 31a OdpŠk.
11. Soud I. stupně uzavřel, že posuzované řízení, vedené před správními úřady a před správními soudy trvalo od 19. 5. 2008 do 13. 12. 2021, celkem cca 13 a půl roku. Zjištěnou délku řízení hodnotil jako nepřiměřenou, neboť řízení, které nebylo složité, bylo stíženo průtahy, žalobci se na délce řízení nepodíleli, naopak se ho snažili zjednodušit a urychlit. Řízení mělo pro žalobce zásadní význam, protože se týkalo existence jejich rodinného domu a uspokojování jejich bytové potřeby, tedy zasahovalo do jejich majetkové sféry. Soud I. stupně přistoupil k finančnímu odškodnění, neboť tato forma odškodnění je vzniklé nemajetkové újmy žalobců adekvátní. Při stanovení výše finančního zadostiučinění soud I. stupně vycházel ze základní částky 15 000 Kč za rok, za dva první roky v poloviční výši, tedy ze základní částky 186 250 Kč. Základní částku soud I. stupně navýšil o 20 % z důvodu, že řízení nebylo složité, o dalších 20 % z důvodu, že se žalobci na délce nepodíleli, o dalších 10 % z důvodu, že se žalobci snažili řízení zjednodušit a zrychlit, a konečně o dalších 20 % z důvodu zásadního významu předmětu řízení pro žalobce. Soud I. stupně základní částku navýšil o 90 %, tj. o 167 625 Kč. Odpovídajícím finančním zadostiučiněním pro každého z žalobců je tak dle soudu I. stupně částka 353 875 Kč.
12. Soud I. stupně žalobě proto žalobě vyhověl ohledně částky 353 875 Kč s úrokem z prodlení ve výši 15% ročně od 2. 10. 2022 do zaplacení pro každého ze žalobců a ve zbylé části žalobu zamítl.
13. O náhradě nákladů řízení mezi účastníky rozhodl soud I. stupně podle § 142 odst. 3 o. s. ř. a přiznal žalobcům právo na plnou náhradu nákladů účelně vynaložených na uplatňování práva, tj. na náhradu celkem 213 416 Kč.
14. Proti zamítavému výroku II rozsudku soudu I. stupně **podali žalobci včasné a přípustné odvolání**. Odvolání podáním ze dne 21. 10. 2024 doplnili. Namítali, že posuzované řízení bylo jako celek extrémně dlouhé. Základní částka proto měla být stanovena ve výši 20 000 Kč za jeden rok řízení. Nadto stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. Cpjn 206/2010 bylo vydáno již dne 13. 4. 2011 a celková míra inflace do dnešních dnů dosahuje

Shodu s prvopisem potvrzuje D. B.

50 %, základní částka by proto měla být dle žalobců správně stanovena v rozmezí 22 500 Kč až 30 000 Kč. Soud I. stupně při stanovení finančního zadostiučnění nikterak nezohlednil nepřiměřenou délku tohoto kompenzačního řízení, jak žalobci navrhovali. Naposledy žalobci namítali, že jim soud I. stupně neposkytl prostor vyčíslit hotové výdaje vynaložené na cesty na jednání, přičemž se celkem jedná o částku 14 297,36 Kč (včetně DPH).

15. Žalobci navrhovali, aby odvolací soud změnil rozsudek soudu I. stupně ve výroku II tak, že žalovaná je povinna zaplatit každému ze žalobců částku 146 125 Kč s příslušenstvím, a aby náklady řízení přiznané výrokem III rozsudku soudu I. stupně navýšil o 14 297,36 Kč.
16. **Žalovaná ve vyjádření k odvolání žalobců** nesouhlasila s navýšením základní částky na 20 000 Kč za jeden rok posuzovaného řízení a nesouhlasila ani s tím, že by měla být zohledněna inflace. Dle názoru žalované je naopak namísto částky odškodnění ponížít. V tomto směru žalovaná odkazovala na obsah svého odvolání, které podala proti rozsudku soudu I. stupně.
17. Proti vyhovujícímu výroku I a proti nákladovému výroku III **podala včasné a přípustné odvolání žalovaná**. Odvolání podáním ze dne 18. 10. 2024 doplnila. Žalovaná obsáhle popisovala průběh celého řízení. Vyslovila zásadní nesouhlas s výši odškodnění stanovenou soudem I. stupně. Namítala, že se jednalo o dodatečné povolení toliko změn stavby rodinného domu, nikoliv stavby rodinného domu, a to změn vědomě žalobci provedených v rozporu s povolením ohlášené stavby. Údajná nemajetková újma žalobců je újmou sdílenou, neboť řízení čelili žalobci společně. Žalobci se na zrychlení řízení nepodíleli, naopak zpřesnění stavební dokumentace předložili až na výzvu stavebního úřadu. Řízení bylo složité, neboť bylo vedeno před stavebním úřadem i krajským úřadem a rovněž před správními soudy, a to jak před krajskými soudy, tak i před Nejvyšším správním soudem. Významná bylo i složitost skutková, neboť bylo detailně zjišťováno a prokazováno provedení změn stavby ve vztahu k projektové dokumentaci schválené stavebním úřadem, správní orgány i soudy se nadto musely vypořádat s celou řadou námitek účastníků řízení, zejména vlastníků sousední nemovitosti. Význam předmětu řízení pro žalobce nebyl zásadní, jednalo se pouze o povolení změn stavby rodinného domu, nadto stavební úřad žalobce po celou dobu řízení v užívání stavby rodinného domu nikterak neomezoval, naopak rozhodoval vždy v jejich prospěch. Žalovaná připustila, že v řízení docházelo k dílčím průtahům, avšak ani žádost žalobců o dodatečné povolení stavby nebyla bezvadná, žalobci byli vyzýváni k jejímu doplnění. Význam předmětu řízení není v dané věci objektivně vyšší a žalobci neprokázali jeho zvýšení ani ze subjektivních důvodů. Délka řízení sice byla dle žalované nepřiměřená, žalovaná však nesouhlasí s intenzitou nemajetkové újmy žalobců, kterou soud I. stupně zvažoval. Žalovaná setrvala na názoru, že se žalobci soudních řízení správních účastnili toliko ze své vůle jako osoby zúčastněné na řízení, tedy jim coby vedlejšími účastníky nemajetková újma nevznikla. Naposledy žalovaná upozorňovala na zmatečný až nepřezkoumatelný výpočet soudu I. stupně, kdy uzavřel, že základní částku je třeba navýšit o 70 %, aby ji poté navýšil o 90 %.
18. Žalovaná navrhovala, aby odvolací soud rozsudek soudu I. stupně ve výroci I a III zrušil a v tomto rozsahu věc vrátil soudu I. stupně k dalšímu řízení, popř. aby žalobu zamítl a přiznal žalované právo na náhradu nákladů řízení.
19. **Žalobci ve vyjádření k odvolání žalované** uvedli, že v řízení o odstranění či povolení změn stavby rodinného domu šlo zejména o posouzení umístění stavby. Pokud by podmínky pro umístění stavby splněny nebyly, musela by být stavba či minimálně její západní obvodová zeď odstraněna. Ani dokončení stavby a její zkolaudování by pak nebylo odstranění na překážku. Důkazní břemeno bylo na žalobcích coby stavebnících a žalobci této své povinnosti opakovaně v posuzovaném řízení dostáli. K jejich tíži nemůže být postup stavebního úřadu, který své požadavky stále stupňoval. Jde-li o zohlednění sdílené újmy, jedná se o novotu, kterou žalovaná nepřipustně uplatnila až v odvolacím řízení. Posuzované řízení nadto nevedlo ke sdílení újmy, ale ke „stupňující se snaze docílit řešení dané situace“. Realizace stavby v rozporu s ohlášením nebyla zapříčiněna žalobci, ale jednáním odborně způsobilé osoby Ing. V., který ohlášení stavby i stavební

dokumentaci pro žalobce zajišťoval. Soud I. stupně správně zohlednil, že řízení bylo nebylo složité, že žalobci v řízení postupovali řádně, že v řízení došlo k dílčím průtahům a že byl význam řízení pro žalobce zcela mimořádný. Žalobci navrhovali, aby odvolací soud rozsudek soudu I. stupně ve vyhovujícím výroku I potvrdil.

20. **Odvolací soud přezkoumal rozsudek soudu I. stupně v celém rozsahu**, včetně řízení, které mu předcházelo [§ 212 a § 212a o. s. ř.], a v souladu s § 213 odst. 2 a o. s. ř. zopakoval dokazování oznámením stavebního úřadu o zahájení řízení o odstranění změn stavby z 19. 5. 2008 sp. zn. SÚ/2285/08/HDR, č.j. SU/08/2791 (včetně doručenek), rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, ze dne 2. 8. 2010, sp. zn. 59 Ca 82/2009, rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 10. 2012, sp. zn. 5 As 61/2010, usnesením Nejvyššího soudu sp. zn. 5 As 58/2013, rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, ze dne 18. 6. 2013, sp. zn. 59 Ca 82/2009, rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 8. 2015, sp. zn. 5 As 58/2013, rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. 11. 2015, sp. zn. 30 A 2/2014, dále rozhodnutím krajského úřadu ze dne 15. 4. 2020, sp. zn. OÚPSŘ 47/2020 OSŘ, č. j. KÚLK 29893/2020, a rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 22. 11. 2021, č. j. 30 A 65/2020-166.
21. Z oznámení stavebního úřadu o zahájení řízení o odstranění změn stavby z 19. 5. 2008, sp. zn. SÚ/2285/08/HDR, č.j. SU/08/2791, (včetně doručenek) odvolací soud zjistil, že bylo zahájeno řízení o odstranění změn stavby rodinného domu žalobců na pozemku parc. č. xxx v katastrálním území xxx a že toto oznámení bylo žalobcům doručeno 24. 5. 2008.
22. Z rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, ze dne 2. 8. 2010, sp. zn. 59 Ca 82/2009, odvolací soud zjistil, že vlastník sousedního pozemku se žalobou domáhal zrušení rozhodnutí krajského úřadu ze dne 27. 7. 2009, č. j. OÚPSŘ 161/2009, č. j. HSLI-1651-9/KŘ, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání proti rozhodnutí stavebního úřadu ze dne 23. 4. 2009, sp. zn. SU/4620/08/HDR, č. j. SU/09/13292, kterým bylo vydáno dodatečné povolení stavby a to pro změny stavby provedené žalobci v rozporu s jejím ohlášením. Žalobci coby osoby zúčastněné s žalobou nesouhlasili. Vlastník sousedního pozemku mimo jiné namítal, že mu nebyl doručen souhlas s provedením ohlášené stavby. Krajský soud dovodil, že souhlas stavebního úřadu s provedením stavby je rozhodnutím dle správního řádu, proti němuž je odvolání přípustné. Vzhledem k tomu, že vlastníku sousedního pozemku souhlas doručen nebyl a ten proti němu brojil opravnými prostředky, nenabyl souhlas z 12. 11. 2007 dosud právní moci. Krajský soud proto rozhodnutí krajského úřadu pro tuto procesní vadu zrušil.
23. Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 10. 2012, sp. zn. 5 As 61/2010, odvolací soud zjistil, že krajský úřad brojil proti zrušujícímu rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, ze dne 2. 8. 2010, sp. zn. 59 Ca 82/2009, kasační stížností. Vzhledem k tomu, že judikatura správních soudů stran otázky, zda souhlas stavebního úřadu s provedením ohlášené stavby je či není rozhodnutím, nebyla jednotná, přičemž tato otázka již byla předložena rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu ve věci sp. zn. As 86/2010, Nejvyšší soud usnesením ze dne 5. 9. 2011 řízení přerušil. Rozšířený senát ve věci sp. zn. As 86/2010 rozhodl dne 18. 9. 2012, Nejvyšší správní soud proto v řízení pokračoval a s ohledem na závěry přijaté rozšířeným senátem napadený rozsudek krajského soudu zrušil, neboť souhlas stavebního úřadu s provedením ohlášené stavby není rozhodnutím, a věc mu vrátil k dalšímu řízení.
24. Z usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. 5 AS 58/2013-101 odvolací soud zjistil, že jím byl zamítnut návrh vlastníka sousední nemovitosti na nařízení předběžného opatření, kterým by bylo osobám zúčastněným (tedy žalobcům – poznámka odvolacího soudu) zakázáno disponovat s jejich nemovitostí.
25. Z rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, ze dne 18. 6. 2013, sp. zn. 59 Ca 82/2009, odvolací soud zjistil, že krajský soud shledal správní žalobu vlastníka sousední nemovitosti důvodnou a rozhodnutí krajského úřadu ze dne 27. 7. 2009 a rozhodnutí stavebního

Shodu s prvopisem potvrzuje D. B.

úřadu ze dne 23. 4. 2009 zrušil. Krajský soud přisvědčil námitce vlastníka sousední nemovitosti, dle níž v rámci povolení rozdlů dodatečně povolované stavby rodinného domu oproti ohlášení stavby a následnému souhlasu stavebního úřadu ze dne 12. 11. 2007 bylo správními orgány aprobováno posunutí západní stěny domu o 14 cm; odstup od hranice pozemku je tak místo 2,00 m, stanovených souhlasem ze dne 12. 11. 2007, jen 1,86 m. Výjimka z požadavků dle § 25 vyhlášky č. 501/2006 Sb., povolena nebyla.

26. Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 8. 2015, sp. zn. 5 As 58/2013, odvolací soud zjistil, že kasační stížnost krajského úřadu byla jako nedůvodná zamítnuta. Nejvyšší správní soud sice správním orgánům přiznal snahu se s věcí vypořádat a své rozhodnutí odůvodnit, s jimi zvoleným řešením se však neztotožnil, souhlasil s krajským soudem, že § 25 vyhlášky č. 501/2006 Sb. sice výslovně neřeší otázku odstupových vzdáleností mezi rodinnými domy a stavbami pro rodinnou rekreaci, avšak bylo třeba zvolit analogické užití úpravy, která je řešené situaci nejbližší.
27. Z rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. 11. 2015, sp. zn. 30 A 2/2014, odvolací soud zjistil, že zásahová žaloba vlastníků sousední nemovitosti byla jako nedůvodná zamítnuta. Rovněž v tomto řízení byla žalobci osobami zúčastněnými.
28. Z rozhodnutí krajského úřadu ze dne 15. 4. 2020, sp. zn. OÚPSŘ 47/2020 OSŘ, č. j. KÚLK 29893/2020, odvolací soud zjistil, že k odvolání vlastníků sousední nemovitosti přezkoumal krajský úřad rozhodnutí stavebního úřadu ze dne 27. 11. 2019, sp. zn. SÚ/4620/08/HDR, č. j. SU/19/5983/HAI, kterým bylo k žádosti žalobců vydáno rozhodnutí – opakované dodatečné povolení stavby rodinného domu na pozemku parc. č. xxx v katastrálním území xxx, obec xxx, okres xxx, přesněji pro změny stavby provedené v rozporu s ohlášením (souhlas s provedením ohlášené stavby vydán 12. 11. 2007 pod sp. zn. SÚ/7919/07/HDR). Krajský úřad rozhodl tak, že napadené rozhodnutí stavebního úřadu ve výroku I ohledně pergoly upřesnil a jinak rozhodnutí v částech nedotčených změnou potvrdil. Účastníky řízení byli dle § 27 odst. 1 správního řádu žalobci, kteří se k odvolání S. i vyjádřili. Krajský úřad shrnul, že v květnu 2008 zjistil stavební úřad, že žalobci provádějí stavbu v rozporu se souhlasem k provedení ohlášené stavby ze dne 12. 11. 2007 a zahájil proto řízení o odstranění stavby. Dne 8. 8. 2008 požádali žalobci o vydání dodatečného povolení stavby. V poslední části řízení o dodatečném povolení stavby stavební úřad vyzval žalobce, aby doložili projektovou dokumentaci s výrazně vyznačenými částmi stavby provedenými v rozporu se souhlasem s provedením stavby dle ohlášení vydaným 12. 11. 2007, a k upřesnění a doplnění žádosti o dodatečné povolení stavby. Žalobci doložili podklady zpracované oprávněným projektantem s autorizací v rozsahu postačujícím k posouzení všech otázek spojených s předmětnou stavbou z hledisek daných zákonem. Předmět řízení tak byl vymezen kompletně a s dostatečnou přesností. Stavební úřad zjistil řádně skutečný stav věci v případě souladu skutečného umístění stavby rodinného domu s umístěním, jak byla stavba povolena souhlasem s provedením ohlášené stavby z 12. 11. 2007. Jde-li o odvolací námitky, krajský úřad konstatoval, že mnohé byly uplatněny opakovaně a že byly již v předchozích soudních rozhodnutích odmítnuty, přesto se jimi opakovaně zabýval. Jako nedůvodné odmítl námitky týkající se pochybení v postupu v rámci procesu ohlášení stavby rodinného domu zakončeného souhlasem z 12. 11. 2007, když se neposuzuje stavba rodinného domu povolovaná již tímto souhlasem, ale pouze změny provedené v rozporu s tímto souhlasem. Dále pak mimo jiné vedl, že v řízení bylo prokázáno, že byl dodržen souhlas s provedením ohlášené stavby z 12. 11. 2007, jde-li o vzdálenost 2 metrů od hranice mezi pozemky parc. č. xxx a xxx, a vypořádal se i s odvolacími námitkami stran požární bezpečnosti, výstupu zplodin z kotle, srážkové vody apod. Krajský úřad ve shodě se stavebním úřadem uzavřel, že byly splněny všechny zákonné požadavky pro vydání opakovaného dodatečného povolení předmětné stavby a proto napadené rozhodnutí potvrdil, měnícím výrokiem pak toliko upřesnil popisná data předmětu řízení.
29. Z rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 22. 11. 2021, č. j. 30 A 65/2020-166, odvolací soud zjistil, že proti rozhodnutí krajského úřadu ze dne 15. 4. 2020, sp. zn. OÚPSŘ 47/2020 OSŘ, č. j. KÚLK 29893/2020, podali vlastníci sousední nemovitosti správní žalobu,

Shodu s prvopisem potvrzuje D. B.

kteřou zpochybňovali zákonnost napadeného rozhodnutí a domáhali se jeho zrušení. Krajský soud řízení ve vztahu k Ing. Š. S. a Ing. R. S. zastavil, a to pro nezaplacení soudního poplatku za žalobu. Správní žalobou Ing. P. S. se meritorně zabýval. K žalobě se vyjádřil krajský úřad a vyjádření podali rovněž žalobci (stavebníci rodinného domu) coby osoby na řízení zúčastněné. Navrhovali zamítnutí žaloby. Krajský soud předně uvedl, že důvodem, proč správní řízení probíhalo tak dlouho, byla potřeba vyjasnit, která část stavby rodinného domu proběhla dle souhlasu ze dne 12. 11. 2007 a ke kterým změnám došlo nad jeho rámec. Krajský soud následně neshledal žalobní námitky Ing. P. S. důvodnými. Otázku odstupové vzdálenosti rodinného domu žalobců od rekreačního objektu S., nemohl stavební úřad řešit, když rekreační objekt v době udělení souhlasu fakticky sice existoval, právně však nikoliv. Jde-li o otázku odstupové vzdálenosti stavby rodinného domu od hranice mezi pozemky, která v době udělení souhlasu existovala, bylo významné zjistit, zda stavba rodinného domu byla umístěna v souladu se souhlasem z 12. 11. 2007 či nikoliv. Za tím účelem stavební úřad opatřil odborná vyjádření geodeta, zeměměřičského inženýra, znalce v oboru geodézie a kartografie, Zeměměřičského a katastrálního inspektorátu v Liberci a posouzení Geodézie Český ráj, s. r. o. Všichni tyto odborníci se shodli, že tuto vzdálenost nelze určit zcela jednoznačně s přesností na centimetr a že je nutné zohlednit kód kvality souřadnic a sítě geodetických bodů a v návaznosti na to zohlednit existenci střední souřadnicové chyby a mezní polohové chyby. Všichni odborníci dospěli k závěru, že naměřené vzdálenosti vyhovují projektovanému a předepsanému odstupu 2 metrů od líce budovy rodinného domu k hranici mezi pozemky. Uzavřeli, že stavba rodinného domu je proto v souladu se souhlasem ze dne 12. 11. 2007. Ing. S. se pak odborné závěry plynoucí z geodetické činnosti zpochybnit nepodařilo. Jde-li o námitku požární bezpečnosti rekreačního objektu ve vztahu ke stavbě rodinného domu, požárně nebezpečný prostor vytvářený rodinným domem hranici mezi pozemky nepřekračuje. Jde-li o námitku poškozování pozemku S. srážkovými vodami, tato otázka nebyla předmětem posuzovaného správního řízení. Jde-li o poslední dvě žalobní námitky, tyto buď nereflktují stav rodinného domu k okamžiku vydání napadeného rozhodnutí nebo se netýkají nemovitých věcí Ing. P. S.. Krajský soud proto žalobu jako nedůvodnou zamítl. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 22. 11. 2021, č. j. 30 A 65/2020-166, nabyl právní moci dne 13. 12. 2021.

30. Poté dospěl odvolací soud k závěru, že odvolání žalované je částečně důvodné.
31. Podle § 13 odst. 1 OdpŠk stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem. Nesprávným úředním postupem je také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě. Nestanoví-li zákon pro provedení úkonu nebo vydání rozhodnutí žádnou lhůtu, považuje se za nesprávný úřední postup rovněž porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě.
32. Podle § 31a OdpŠk bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu (odstavec 1). Zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo (odstavec 2). V případech, kdy nemajetková újma vznikla nesprávným úředním postupem podle § 13 odst. 1 věty druhé a třetí nebo § 22 odst. 1 věty druhé a třetí, přihlédne se při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění rovněž ke konkrétním okolnostem případu, zejména k a) celkové délce řízení, b) složitosti řízení, c) jednání poškozeného, kterým přispěl k průtahům v řízení, a k tomu, zda využil dostupných prostředků způsobilých odstranit průtahy v řízení, d) postupu orgánů veřejné moci během řízení, a e) významu předmětu řízení pro poškozeného (odstavec 3).
33. Kritéria § 31a odst. 3 OdpŠk se použijí i na zjištění, zda byla délka řízení přiměřená.
34. Dle **nálezů Ústavního soudu ze dne 14. 10. 2020, sp. zn. II. ÚS 570/20**, z ústavního pořádku vyplývá, že každý má v řízení, v jehož rámci rozhodují orgány veřejné správy o jeho základních

Shodu s prvopisem potvrzuje D. B.

právech a svobodách, právo na projednání věci bez zbytečných průtahů podle čl. 38 odst. 2 Listiny. Při porušení tohoto práva – nepřiměřenou délkou takového řízení – pak dotčenému jednotlivci svědčí právo na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem podle čl. 36 odst. 3 Listiny. Při rozhodování o zadostiučinění za nemajetkovou újmu vzniklou nesprávným úředním postupem nelze odhlížet od toho, že bylo ve správním řízení rozhodováno o základním právu nebo svobodě, a proto je povinností obecných soudů zohlednit celkovou délku řízení, jež teprve ve svém souhrnu vedlo k realizaci základního práva; jinak se obecné soudy dopustí nepřípustného snížení procesní ochrany dotčeného jednotlivce. **Na správní řízení o základních právech a svobodách, jakož i na případné navazující soudní řízení, je tedy třeba z ústavněprávního hlediska nahlížet jako na řízení jediné.** Není-li jeho délka přiměřená, uplatní se vzhledem k zásadnímu významu základních práv a svobod v souladu s čl. 38 odst. 2 Listiny domněnka vzniku nemajetkové újmy. Přitom není třeba zkoumat, zda předmětem řízení bylo „občanské právo nebo závazek“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy a judikatury Evropského soudu pro lidská práva. Samotné posouzení existence podmínek pro vznik odpovědnosti státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem v konkrétním případě je pak v pravomoci obecných soudů.

35. V návaznosti na citovaný nálezn Ústavního soudu se velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia **Nejvyššího soudu v rozsudku ze dne 9. 12. 2020, sp. zn. 31 Cdo 2402/2020, publikovaném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod číslem 45/2021**, odchýlil od závěrů uvedených v rozsudku sp. zn. 30 Cdo 344/2014 a v judikatuře Nejvyššího soudu vícekrát opakovaných o tom, že na ta správní řízení, která věcně nespádají pod čl. 6 odst. 1 Úmluvy a jejichž předmětem je základní právo či svoboda, nelze aplikovat § 13 odst. 1 věta třetí OdpŠk a posuzovat tak přiměřenost jejich délky. Pod prizmatem citovaného nálezu Ústavního soudu tak již nadále nebude při posuzování nároků na náhradu nemajetkové újmy způsobené nepřiměřenou délkou řízení na místě odlišně posuzovat délku těch řízení, která spadají do věcné působnosti čl. 6 odst. 1 Úmluvy a těch, které do ní nespádají. Bude rozhodné pouze to, zda jde o správní řízení, jejichž předmětem je základní právo nebo svoboda, neboť u nich vyplývá právo na jejich přiměřenou délku z § 38 odst. 2 Listiny.
36. **V rozsudku ze dne 25. 5. 2022, sp. zn. 30 Cdo 1291/2022**, pak Nejvyšší soud setrval na svých dřívějších závěrech, že **v případě práva na zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nepřiměřenou délkou řízení probíhajících před správními orgány a následně soudy je nutné tato řízení posuzovat jako jeden celek, pokud na dané správní řízení dopadá čl. 6 odst. 1 Úmluvy** (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. 30 Cdo 1876/2014), nyní tedy včetně řízení podléhajících čl. 38 odst. 2 Listiny – poznámka Nejvyššího soudu. Vysvětlil, že je tomu tak proto, že **z hlediska účastníků řízení je posuzován stále tentýž nárok, byť před různými orgány veřejné moci**. Protože nemajetková újma způsobená porušením práva na přiměřenou délku řízení spočívá v tom, že je účastník řízení nepřiměřeně dlouho udržován v nejistotě ohledně toho, jak pro něho řízení skončí, je zřejmé, že se daná nejistota, v níž újma spočívá, vztahuje k celé době, po kterou je věc projednávána.
37. Předmětem řízení o odstranění stavby a řízení o dodatečném povolení stavby pak nepochybně bylo ústavně zaručené právo žalobců vlastnit majetek ve smyslu čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod [srov. např. výše odkazované rozhodnutí Nejvyššího soudu R 45/2021]. Pro účely rozhodování o zadostiučinění újmy způsobené nepřiměřenou délkou řízení o odstranění stavby a řízení o dodatečném povolení stavby, které probíhalo před správními orgány i před správními soudy, je třeba toto řízení posuzovat jako celek, tj. jako řízení jediné.
38. Kritéria § 31a odst. 3 OdpŠk se použijí i na zjištění, zda byla délka řízení přiměřená. Pro účely posouzení přiměřenosti délky řízení je třeba prioritně ohraničit jeho trvání, tj. stanovit počátek a konec řízení [srov. stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010, uveřejněné pod číslem 58/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a

stanovisek; dále jen „Stanovisko“]. **Délka posuzovaného řízení** činila od oznámení zahájení řízení žalobcům 24. 5. 2008 do 13. 12. 2021, kdy nabyl právní moci rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 22. 11. 2021, č. j. 30 A 65/2020-166, celkem cca 13 let a 6 měsíců.

39. Odvolací soud přisvědčuje soudu I. stupně v úvaze, že vzhledem ke zjištěným okolnostem posuzovaného řízení **nelze jeho délku podkládat za přiměřenou**.
40. S dalšími dílčími úvahami soudu I. stupně však již odvolací soud nesouhlasí. **Řízení vykazovalo vyšší složitost zejména po stránce procesní**, a to s ohledem na velké množství námitek a opravných prostředků podaných zejména vlastníky sousední nemovitosti (odvolání, správní žaloby, kasační stížnosti, ale i návrh na předběžné opatření a zásahová žaloba). Nejvyšší soud např. v usnesení ze dne 15. 5. 2019, sp. zn. 30 Cdo 2595/2018, uzavřel, že účastník řízení může zasáhnout do délky řízení i tím, že využívá svého procesního práva podávat opravné prostředky, popřípadě uplatňuje jiné námitky dané mu k dispozici procesními předpisy, a případ tak projednávají soudy, popřípadě jiné orgány veřejné moci, ve více stupních, což však zpravidla nelze klást k tíži poškozeného (kritérium jednání poškozeného, kterým přispěl k průtahům v řízení). Lze však vyjít z toho, že řízení ve více instancích obecně zakládá dobu potřebnou pro předložení věci přezkumnému soudu, pro jeho přezkumné posouzení a pro případné promítnutí výsledků přezkumu do dalšího postupu v řízení, protože je ospravedlnitelná celková délka řízení prodlužována zásadně o dobu za řízení před další instancí. Podání řádných a mimořádných opravných prostředků nelze přičítat k tíži rozhodujících orgánů, nejde-li o tzv. kvalifikovanou kasaci, nýbrž je třeba přihlídnout k nutnosti delší doby pro projednání z (objektivního) důvodu. **Významnější byla i složitost skutková**, neboť bylo zjištěno a prokazováno provedení řady změn stavby ve vztahu k projektové dokumentaci schválené stavebním úřadem, **a rovněž složitost právní**, neboť byla řešena otázka, stran které nebyla judikatura správních soudů jednotná, bylo proto třeba vyčkat rozhodnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu. Dále byla řešena otázka analogické aplikace § 25 vyhlášky č. 501/2006 Sb. na daný případ.
41. **Žalobci se na délce řízení nepodíleli**, na výzvy stavebního úřadu reagovali a dokládali vyžadovanou dokumentaci.
42. Jde-li o **postup rozhodujících orgánů**, mezi účastníky nebylo sporu, že v řízení docházelo k dílčím průtahům. Bylo však zjištěno, že správní soudy nerušily rozhodnutí správních úřadů z důvodu podstatných porušení procesních předpisů, ale z důvodu nejednotné správní judikatury či jiného právního názoru.
43. Kritérium **významu předmětu řízení pro účastníka**, tj. to, co je pro poškozeného v sázce, je zároveň nejdůležitějším kritériem pro stanovení formy a případné výše odškodnění [srov. část IV. písm. d) Stanoviska] a dále např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1313/2010]. Řízení o dodatečném povolení sousední stavby (či o odstranění takové stavby) samo o sobě pro vlastníka stavby objektivně zvýšený význam nemá. A v daném případě se jednalo o povolení (či odstranění) změn stavby a žalobci stavbu po celou dobu řízení užívali. Odvolací soud na rozdíl od soudu I. stupně shledal význam předmětu řízení pro žalobce standardním. Význam předmětu řízení nebyl zvýšený objektivně, jako tomu je např. v trestních či opatrovnických věcech, a dle názoru odvolacího soudu nebyl zvýšen ani subjektivně (např. z důvodu vysokého věku žalobců či nepříznivého zdravotního stavu žalobců).
44. Jde-li o kritérium sdílené újmy, předně se nejedná o novotu nepřípustně uplatněnou až v odvolacím řízení, neboť **sdílenou újmu žalobců** argumentovala žalovaná již v prvním jednání před soudem I. stupně dne 14. 6. 2023. A v daném případě žalobci coby manželé posuzovanou délku celého řízení sdíleli a vzniklá újma je proto mírnější, než kdyby ji nesl každý ze žalobců sám [srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2020, sp. zn. 30 Cdo 3680/2019].
45. Odvolací soud především s ohledem na délku řízení přesahující 13 let a rovněž s ohledem na dílčí průtahy rozhodujících orgánů a skutečnost, že se žalobci na jeho délce nepodíleli, uzavřel, že řízení

Shodu s prvopisem potvrzuje D. B.

nepřiměřeně dlouhé bylo, a to, ač se na druhou stranu jednalo o řízení složitější, význam předmětu řízení pro žalobce byl standardní a vzniklou újmu žalobci sdíleli. Odpovědnostní titul v podobě nesprávného úředního postupu ve smyslu shora citovaného § 13 odst. 1 věty třetí OdpŠk je proto dán a v důsledku porušení práva na přiměřenou dobu řízení vznikla žalobcům nemajetková újma.

46. Jde-li o formu zadostiučinění, rovněž odvolací soud uvážil, že konstatování porušení práva nepředstavuje v daném případě samo o sobě postačující a zároveň účinnou náhradu za vzniklou nemajetkovou újmu, a že je namístě poskytnout žalobcům přiměřené zadostiučinění v penězích.
47. Nejvyšší soud např. v rozsudku ze dne 26. 5. 2020, sp. zn. 30 Cdo 4024/2019, uvedl, že dospěje-li soud k závěru o nesprávném úředním postupu ve smyslu § 13 odst. 1 věta druhá a třetí OdpŠk, je na místě, aby s přihlédnutím ke kritériím uvedeným v § 31a odst. 3 OdpŠk stanovil odpovídající odškodnění v penězích. Pouze ve výjimečných případech, kdy je újma způsobená poškozenému zanedbatelná, lze uvažovat o jejím nahrazení formou konstatování porušení daného práva. Pouhé konstatování porušení práva na vydání rozhodnutí v přiměřené době postačí například tehdy, byla-li délka řízení v zanedbatelné míře způsobena vlastním chováním poškozeného, nebo byl-li význam předmětu řízení pro poškozeného pouze nepatrný, a celkově tak lze uzavřít, že doba řízení nemohla nikterak negativně zasáhnout psychickou sféru žalobce.
48. Žalobci se na délce řízení nepodíleli a ani význam předmětu řízení pro žalobce nelze hodnotit jako nepatrný. O nepatrném významu předmětu řízení lze hovořit např. v případě, kdy účastník řízení musel být již od počátku znám negativní výsledek řízení, tedy v případech zřejmě bezúspěšného uplatňování práva [srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 3. 2015, sp. zn. 30 Cdo 2352/2014], v případě uplatnění zcela zjevně promlčeného nároku [srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 2012, sp. zn. 30 Cdo 3370/2011], anebo v případě, kdy se nejistota účastníka ohledně výsledku řízení omezovala pouze na to, zda bude prokázán jeho nepoctivý úmysl [srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 8. 2016, sp. zn. 30 Cdo 4387/2015].
49. Dle Stanoviska je pro poměry České republiky přiměřené, jestliže se základní částka, z níž se při určování výše přiměřeného zadostiučinění vychází, pohybuje v rozmezí mezi 15 000 až 20 000 Kč za jeden rok řízení, tj. v rozmezí 1 250 až 1 667 Kč za jeden měsíc. Částka 15 000 Kč je částkou základní a úvaha o jejím případném zvýšení se odvíjí od posouzení všech okolností daného případu [srov. dále např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2010, sp. zn. 30 Cdo 3026/2009, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 7. 2012, sp. zn. 30 Cdo 806/2012].
50. Na tomto místě neshledal odvolací soud důvodnou odvolací námitku žalobců, že je třeba s ohledem na změnu ekonomických poměrů valorizovat rozmezí částek přiměřeného zadostiučinění, stanoveného ve Stanovisku. K této otázce Nejvyšší soud např. v usnesení ze dne 27. 11. 2019, sp. zn. 30 Cdo 3171/2018, zopakoval, že při stanovení finančního zadostiučinění za nepřiměřenou délku řízení je třeba přiznat zadostiučinění odpovídající konkrétním okolnostem případu a závažnosti vzniklé újmy, a naopak se vyvarovat mechanické aplikaci práva s touhou po dosažení matematicky přesného výsledku (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. 30 Cdo 4539/2011) a že na přiměřenost výše základní částky zadostiučinění nemá vliv ani znehodnocení měny v důsledku inflace nebo změna kursu měny (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 4. 2013, sp. zn. 30 Cdo 1964/2012, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2011, sp. zn. 30 Cdo 2989/2011, ze dne 24. 6. 2013, sp. zn. 30 Cdo 3331/2012, a ze dne 26. 2. 2019, sp. zn. 30 Cdo 5760/2017). Obdobně se Nejvyšší soud vyjádřil, a to např. v usnesení ze dne 26. 9. 2019, sp. zn. 30 Cdo 1153/2019, k otázce vlivu změny životní úrovně. Konečně i Ústavní soud považuje vymezenou částku za jeden rok průtahů ve výši 15 000 Kč až 20 000 Kč za přiměřenou a odpovídající životní úrovni [vizte např. nález Ústavního soudu ze dne 17. 8. 2021, sp. zn. III. ÚS 1303/21]. Ke stejnému závěru dospěl Nejvyšší soud naposledy např. v rozsudku ze dne 16. 1. 2025, sp. zn. 30 Cdo 2656/2024.
51. Délka řízení, za kterou přísluší žalobcům odškodnění, činí 13 let a 6 měsíců, tedy překračuje hranici 10 let, a v postupu rozhodujících orgánů došlo k dílčím průtahům, dle názoru odvolacího soudu je

Shodu s prvopisem potvrzuje D. B.

proto namíste stanovení základní částky ve výši 17 000 Kč za jeden rok trvání řízení. Za první 2 roky řízení přísluší žalobcům dle Stanoviska toliko polovina této částky. Celková základní částka odškodnění pro každého z žalobců proto činí 212 500 Kč. Základní částku je však třeba upravit v důsledku toho, jak se na délce řízení podílela kritéria demonstrativně vypočtená v § 31a odst. 3 písm. b) až e) OdpŠk.

52. S ohledem na shora popsanou složitost řízení je třeba základní částku odškodnění ponížít o 30 %. Žalobci se na délce řízení nepodíleli, odvolací soud proto v důsledku tohoto kritéria základní částku nikterak nemodifikoval. Jde-li o postup rozhodujících orgánů, je třeba v důsledku zjištěných dílčích průtahů základní částku navýšit o 20 %. Význam předmětu řízení shledal, jak shora uvedeno, odvolací soud standardním, ani v důsledku tohoto kritéria proto základní částku nemodifikoval. Jde-li o sdílenou újmu, odvolací soud základní částku ponížil o 10 %.
53. Konečně žalobci v průběhu tohoto odškodňovacího řízení upozornili, že i jeho délka je nepřiměřená, a žádali, aby se toto kritérium promítlo do odškodnění. Vzhledem k tomu, že dle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2019, sp. zn. 30 Cdo 1084/2017, je při posuzování odpovědnosti státu za nemajetkovou újmu způsobenou nepřiměřenou délkou řízení v případě řízení, jehož předmětem byl nárok, který bylo třeba předběžně uplatnit podle § 14 a 15 OdpŠk, nutno do celkové délky řízení započítat i dobu tohoto předběžného projednání, maximálně však dobu 6 měsíců, trvá toto kompenzační řízení již cca 3 roky. Evropský soud pro lidská práva v rozsudku ze dne 8. 2. 2018, ve věci Ž. proti České republice konstatoval, že kompenzační řízení na dvou stupních soudní soustavy by nemělo trvat déle než dva roky, nejsou-li dány zvláštní okolnosti. A v daném případě byl první rozsudek soudu I. stupně zrušen pro nerespektování judikatury, dle které je správní a navazující soudní řízení, jehož předmětem je základní lidské právo, třeba posuzovat jako jeden celek. Odvolací soud proto z důvodu nepřiměřené délky základní částku navýšil o dalších 10 %.
54. Nemajetkové újme každého ze žalobců tak odpovídá finanční zadostiučinění ve výši 191 250 Kč [základní částka 212 500 Kč ponížena o 10 %]. S touto částkou odškodnění žalobcům náleží i úrok z prodlení v zákonné výši dle § 2 nařízení vlády č. 351/2013 Sb., od data prodlení dle § 1970 o. z. a dle § 15 odst. 2 OdpŠk, tj. po marném uplynutí šestiměsíční lhůty určené k předběžnému projednání nároku dnem 2. 10. 2022 [vizte např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2003, sp. zn. 25 Cdo 2060/2001].
55. Pro úplnost, odvolací soud neshledal důvodnou odvolací námitku žalované, že v řízení před správními soudy byli žalobci toliko tzv. osobami na řízení zúčastněnými, tedy jim jako de facto vedlejším účastníkům nemajetková újmy v příčinné souvislosti s nepřiměřenou délkou řízení nevznikla. Jak odvolací soud vyložil již ve svém předchozím rušícím usnesení ze dne 24. 5. 2024, sp. zn. 14 Co 135/2024, dle § 34 odst. 1 zák. č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, osobami zúčastněnými na řízení jsou osoby, které byly přímo dotčeny ve svých právech a povinnostech vydáním napadeného rozhodnutí nebo tím, že rozhodnutí nebylo vydáno, a ty, které mohou být přímo dotčeny jeho zrušením nebo vydáním podle návrhu výroku rozhodnutí soudu, nejsou-li účastníky a výslovně oznámily, že budou v řízení práva osob zúčastněných na řízení uplatňovat. Hlavními účastníky soudního řízení správního byli správní žalobci a krajský úřad.
56. Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 5. 12. 2017, sp. zn. 2 As 196/2016, publikovaném ve Sbírce soudních rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod číslem 3668/2018, ve věci přezkumu rozhodnutí báňského úřadu, kterým byla povolena osobě zúčastněné na řízení hornická činnost, uvedl, že „předmětem řízení před správním soudem mohou být někdy spíše práva osoby zúčastněné na řízení než práva samotného žalobce. Spor řešený soudem pak také ve svém jádru bývá více sporem mezi žalobcem a osobou zúčastněnou na řízení než sporem mezi žalobcem a správním orgánem (který ve věci potom vystupuje jako původní „mediátor“ či „rozhodčí“ tohoto sporu)...Řízení před správním soudem je tedy zpravidla sporem (také) osoby zúčastněné na řízení, jde o „její“ věc.“

Shodu s prvopisem potvrzuje D. B.

57. V souzené věci byli žalobci v soudním řízení správním osobami na řízení zúčastněnými, ale přezkoumáváno bylo rozhodnutí, kterým byla dodatečně povolena změna stavba jejich rodinného domu. Nezákonost tohoto rozhodnutí namítal ve správní žalobě vlastník sousední nemovité věci a žalobu logicky podal proti krajskému úřadu. Jak zjistil odvolací soud, žalobci byli v soudním řízení správním aktivní, ke správní žalobě se vyjadřovali, navrhovali její zamítnutí. Předmětem soudního řízení totiž bylo zejména právo žalobců, jednalo se o „jejich“ věc, jednalo se o jejich rodinný dům. Výsledkem soudního řízení bylo jejich vlastnické právo přímo dotčeno – pokud by došlo ke zrušení rozhodnutí krajského úřadu a stavba jejich rodinného domu by následně dodatečně povolena nebyla, stavební úřad by přistoupil k rozhodnutí o odstranění změn stavby, které byly v rozporu se souhlasem ze dne 12. 11. 2007.
58. S ohledem na shora uvedené odvolací soud rozsudek soudu I. stupně ve výroku I ohledně částky 162 625 Kč s příslušenstvím pro každého ze žalobců postupem podle § 220 odst. 1 písm. b) o. s. ř. změnil tak, že se žaloba o zaplacení 162 625 Kč s úrokem z prodlení ve výši 15 % ročně z této částky od 2. 10. 2022 do zaplacení pro každého ze žalobců zamítá, a ve zbytku rozsudek soudu I. stupně ve výroku I a v zamítavém výroku II podle § 219 o. s. ř. jako věcně správný potvrdil.
59. Vzhledem k tomu, že odvolací soud napadený rozsudek částečně změnil, rozhodl dle § 224 odst. 2 o. s. ř. zároveň o náhradě nákladů řízení před soudem I. stupně.
60. O náhradě nákladů řízení před soudem I. stupně rozhodl odvolací soud podle § 142 odst. 1 o. s. ř. [srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 2. 2014, 30 Cdo 2707/2013, uveřejněné pod číslem 40/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek] a přiznal v řízení úspěšným žalobcům na náhradě nákladů řízení - každému ze žalobců - částku 36 999 Kč, což představuje ½ soudního poplatku za žalobu, odměnu advokáta ve výši 9 x 3 100 Kč dle § 7 bod 5 a dle § 9 odst. 4 advokátního tarifu za 9 úkonů právní služby dle § 11 odst. 1 písm. a), d) a g) advokátního tarifu [převzetí zastoupení, podání žaloby, replika k vyjádření žalované, 3x účast u jednání, vyjádření z 11. 12. 2023, odvolání, 1x účast u odvolacího jednání], poníženou o 20 % dle ustanovení § 12 odst. 4 advokátního tarifu, tedy ve výši 22 320 Kč; dále ½ paušální náhrady hotových výdajů s poskytnutými úkony právní služby dle § 13 odst. 1 a 4 advokátního tarifu ve výši 9 x 300 Kč, tj. 1 350 Kč, ½ náhrady cestovních výdajů ve výši 1 877 Kč, 1 943 Kč, 2 013 Kč a 1 983 Kč – 4 x cesta na jednání z xxx a zpět dle § 57 a § 158 a § 189 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce, a dle prováděcí vyhlášky k § 189 zákoníku práce č. 398/2023 Sb. (za celkem 4x 260 km, při spotřebě 4,9 l/100 km, 5,6 l/100 km – doloženo osvědčením o registraci os. vozidla Škoda Octavia, VW Golf, při ceně BA dle vyhlášky a sazbě základní náhrady za 1 km jízdy ve výši dle vyhlášky), tj. 3 908 Kč; ½ náhrady za promeškaný čas á 100 Kč za 40 půlhodin podle § 14 odst. 1 advokátního tarifu ve výši 4 000 Kč, tj. 2 000 Kč a náhradu 21 % DPH dle § 137 odst. 3 písm. a) o. s. ř. z odměny a náhrad ve výši 6 421 Kč. Na rozhodnutí o nákladech řízení před soudem I. stupně aplikoval odvolací soud advokátní tarif ve znění účinném do 31. 12. 2024.
61. V rámci náhrady nákladů řízení nebylo zohledněno předběžné uplatnění nároků u žalované. Podle § 31 odst. 4 OdpŠk totiž poškozený nemá právo na náhradu nákladů zastoupení, které vznikly v souvislosti s projednáním uplatněného nároku u příslušného úřadu [vizte např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3378/2013, proti němuž podaná ústavní stížnost byla usnesením Ústavního soudu ze dne 20. 10. 2014, sp. zn. I. ÚS 958/14, odmítnuta]. Nebylo dále zohledněno ani doplnění žalobních tvrzení z 4. 7. 2023, která měla být již součástí žaloby.
62. O nákladech odvolacího řízení rozhodl odvolací soud dle § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř. a přiznal v odvolacím řízení úspěšným žalobcům na náhradě nákladů řízení každému ze žalobců částku 17 175 Kč, což představuje odměnu advokáta ve výši 2 x 3 100 Kč dle § 7 bod 5 a dle § 9 odst. 4 advokátního tarifu, ve znění účinném do 31. 12. 2024 za 2 úkony právní služby dle § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu (odvolání z 7. 10. 2024 a vyjádření k odvolání žalované z 8. 11. 2024), odměnu ve výši 8 780 Kč dle § 7 bod 5 a dle § 9a odst. 2 písm. a) advokátního tarifu, ve

znění účinném od 31. 12. 2024, za účast na odvolacím jednání 28. 3. 2025 dle § 11 odst. 1 písm. g) advokátního tarifu, poníženu o 20 % dle ustanovení § 12 odst. 4 advokátního tarifu, tedy ve výši 11 904 Kč; dále ½ paušální náhrady hotových výdajů s poskytnutými úkony právní služby dle § 13 odst. 1 a 4 advokátního tarifu, ve znění do 31. 12. 2024, ve výši 2 x 300 Kč, tj. 300 Kč, ½ paušální náhrady hotových výdajů s poskytnutými úkony právní služby dle § 13 odst. 1 a 4 advokátního tarifu, ve znění od 1. 1. 2025, ve výši 1 x 450 Kč, tj. 225 Kč; ½ náhrady cestovních výdajů ve výši 2 030 Kč – 1 x cesta na jednání z xxx a zpět dle § 57 a § 158 a § 189 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce, a dle prováděcí vyhlášky k § 189 zákoníku práce č. 398/2023 Sb. (za celkem 1x 260 km, při spotřebě 5,6 l/100 km – doloženo osvědčením o registraci os. vozidla Škoda Octavia, při ceně BA dle vyhlášky a sazbě základní náhrady za 1 km jízdy ve výši dle vyhlášky), tj. 1 015 Kč; ½ náhrady za promeškaný čas á 150 Kč za 10 půlhodin podle § 14 odst. 1 advokátního tarifu, ve znění od 1. 1. 2025, ve výši 1 500 Kč, tj. 750 Kč a náhradu 21 % DPH dle § 137 odst. 3 písm. a) o. s. ř. z odměny a náhrad ve výši 2 981 Kč.

63. O povinnosti žalované zaplatit náhradu nákladů řízení k rukám právního zástupce žalobců bylo rozhodnuto podle § 211 a § 149 odst. 1 o. s. ř. O lhůtě k plnění bylo rozhodnuto opět podle § 211 a § 160 odst. 1 část věty za středníkem o. s. ř. Odvolacímu soudu je z jeho činnosti známo, že lhůta patnácti dnů odpovídá organizačním podmínkám čerpání peněžních prostředků ze státního rozpočtu, jimiž se příslušná organizační složka žalované řídí.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat dovolání do dvou měsíců od doručení jeho písemného vyhotovení k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu I. stupně, jestliže rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně, anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak [§ 237, § 239 a § 240 odst. 1 o. s. ř.]. Přípustnost dovolání je oprávněně zkoumat jen dovolací soud.

Praha 28. března 2025

JUDr. Iva Suneghová v. r.
předsedkyně senátu